Kaapon Kaiku I/2021

27. vuosikerta

Sisältö

Katse kohti kevättä 3
Tervehdys koululta! 4
1930-luvun lopun koululaisen ainekirjoituksia 6
Rosa Mundi – ”Maailman ruusu” 8
Hurahdus sukututkimukseen 10
Digitaalinen ja käteinen raha 14
Ristikko 16

Julkaisija:	Rikantilan koulun kyläyhdistys yhteistyössä Eurajoen kunnan kulttuuritoimen kanssa www.rikantila.fi	
Painos:	n. 165 kpl	
Ilmestymisajankohdat:	I Maaliskuu II Kesäkuu III Syyskuu IV Joulukuu	Tilaushinta kotimaahan: 15 euroa/vuosikerta

TOIMITUS

RIKANTILA:
Tauno Perkiö (päätoimittaja)
puhelin 044 9802153
sähköposti tauperk@gmail.com

SAARI:
Kirsi Hassinen

puhelin 040 5074843
sähköposti kirsi.hassinen@platom.fi

LUTTA:
Mauno Paassilta (lehden tilaukset)
puhelin 050 568 7147
sähköposti manu47@eurajokinetti.fi

RITAVUORI:
Marja Hiltunen

puhelin: 040 7170221
sähköposti
hiltunen.marja@gmail.com

RIKANTILAN KOULUN KYLÄYHDISTYKSEN JOHTOKUNTA V. 2021

Hassinen Kirsi, puheenjohtaja	040-5074843
Capri Tiia, varapj.	044-2421674
Pörsti Juhani, rahastonhoitaja	050-0824501
Jasu Hannele, sihteeri	050-4079608
Laakeristo Hanna	050-3098703
Mikkola Marko	050-4102078
Mäenpää Anna-Mari	044-7090111
Kiikola Markku	050-3639863
Kiikola Heidi	040-7043458
Esko Maija	

KOULU

Koulu	(02) 8682611 Rikantilantie 194	27150 Eurajoki
Varjonen Suvi	044-3124247	

Katse kohti kevättä

On eletty vuosi koronauhkaa ja monen tuttavapiiriin tai läheisiin virus on tarttunut ja raskaitakin uutisia on jouduttu vastaanottamaan. Voimia kaikille haastaviin hetkiin ja vielä mahdollisiin tuleviinkin ponnistuksiin. On syytä edelleen yrittää, vaikka välillä tuntuu, ettei pitkittynyttä tilannetta ja rajoituksia tahtoisi jaksaa ja tuntuu väärältä, etteivät kaikki tunnu noudattavan ohjeita. Nyt ei kuitenkaan ole itsekkäiden omien etujen ja vapauksien peräänkuuluttamisen aika vaan yhteisön terveyden ja turvallisuuden edistämisen aika.

On suuri onni, että voimme täällä Rikantilan koulupiirin kylissä koronauhasta huolimatta tehdä etätöitä (osa), nauttia upeasta luonnosta, harrastaa monenlaista ulkoilua ja liikuntaa tai vain ihailla alkavaa kevättä ja seurailla luonnon heräämistä ja eläinten touhuja. Meillä on luontoreittejä, hiihtolatuja ja kaukalossa on ollut paras jää vuosiin, kiitos näitä edistäneille kyliemme vapaaehtoisille! Lutalla on ollut uusi haastehiihtokin, hienoa!

Viime vuoden lopulla yhdistyksemme kokouksessa päätettiin uuden laavun rakentamisesta, laavutyöryhmä kokoontui alkuvuonna ja valmisteli eri vaihtoehdoista ja tarjouksista esitykset yleiselle kokoukselle ja yleisessä kokouksessa päätettiin ja valittiin laavupaketti ja hyväksyttiin projektille budjetti sekä alustava aikataulu. Jos hyvin käy, niin saamme uuden laavun käyttöömme jo ensi kesänä. Tervetuloa talkoisiin, pyrimme järjestämään niitä ohjeiden salliessa niin, että myös työssäkäyvät pääsisivät osallistumaan. Ilmoittelemme niistä mm. facebook -sivuillamme (Rikantilan koulun kyläyhdistys, ota seurantaan, jos olet facebookissa)

Tämän vuoden kokoukset on pidetty vallitsevien ohjeiden takia etänä ja olemme tehneet digiloikkaa urakalla. On opeteltu etäkokouksia (kiitos isolle joukolle osallistuneita), perustettu kaukalonhoitoa ja laavuryhmää varten WhatsApp-ryhmiä ja kommunikoitu haasteista huolimatta monella tapaa. Koulun ja yhdistyksen yhteistyöllä on saatu mm. uudet valaisimet LED-lampuilla koulun kaukalolle (kiitos kunnalle) ja opettajanhuoneen teipillä paikkailtu lattiamatto on ajateltu uusittavan yhdistyksen avulla talkoina. Jos tiedät jonkun tahon, joka haluaisi sponssata lattiamattoa (noin 200 eur), niin ota yhteyttä? Pidetään rakas ja tärkeä koulummekin kunnossa!

Tervetuloa seuraavaan yhdistyksemme yleiseen kokoukseen Teams:llä keskiviikkona 24.3. klo 18. Ilmoittautumiset 22.3. mennessä: kirsi.hassinen@platom.fi Jos digikokous ei sinulta vielä onnistu, laita tekstiviestiä p.040 507 4843 ja ratkotaan, miten pääsisit mukaan?

Valoa kohti, yhdessä!
Kirsi Hassinen, pj

kuva: Eurajoen kartanon rouva 2021, Ella Natalie Photography

Tervehdys koululta!

Tällä kertaa päätin kysellä koulumme konkarioppilailta (5-6-luokkalaisilta), millaisia ajatuksia heillä on Rikantilan koulusta. Oppilaathan ovat niitä, joilla on tuorein tieto sekä kokemus koulustamme ja haluamme että tämä tieto tavoittaisi myös kyläläiset. Itse kun lukaisin kirjoitukset läpi, totesin itselleni, että onpa hienoa, että on olemassa pieni, mutta sitäkin sympaattisempi Rikantilan koulu! Kaikkien kirjoitusten otsikkona on siis **Rikantilan koulu.**

– *Suvi Varjonen* –

Rikantilan koulussa saa helposti kavereita ja hyvää ruokaa. Ulkona on kaksi kiipeilytelinettä toinen takapihalla ja toinen etupihalla. Etupihalla on myös kaksi keinua. Täällä on hauskoja opettajia ja ohjaajia jotka auttavat kaikissa ongelmissa koulutehtävistä välituntiasioihin. Kouluruoka on todella hyvää ja sen tekee meidän oma keittäjämme Vappu. Parasta koulussamme on hyvä yhteishenki ja ettei ketään syrjitä tai jätetä ulkopuolelle.

Inka

Täällä meidän koulussa saa helposti kavereita, koska täällä on hyvä ilma piiri. Ruoka on parasta ja maistuu hyvältä. Meillä on toiveruoka viikkoja jonka saa valita koko koulu. Leikimme välitunneilla yksi on alhaalla- peliä ja keinumme. Täällä on neljä keinua, yksi ministadion, jalkapallokenttä ja luistelurata talvisin. Täällä on myös paljon metsäaluetta että voi tehdä esim. majoja. Parasta meidän koulussa on ruoka, ohjaajat, opettajat ja kaverit. Joskus koulussa on erikoispäiviä esim. halloweenbileet ja ulkoilupäivät.

Sofia

Täällä koulussa on kivaa ja hyvää ruokaa ja ei kiusata. Täällä on hyvä opiskella ja saa paljon kavereita ja hyvä ilmapiiri jos on ongelmia esimerkiksi matikassa niin apua saat opettajalta. Rikantilan koulussa on hyvät kaverit ja opettajat. Paras tässä koulussa on hyvää ruokaa ja toiveruoka viikot. Toiveruoka on sellainen meidän koulussa äänestetään viisi parasta pääruokaa ja kaksi jälkiruokaa.

Tervetuloa meidän kouluun! *Lauri*

Täällä meidän koulussa on tosi mukavaa!

Meillä on oma keittäjä, joka on hyvä kokkaamaan ja hän on mukava. Meidän koulussa on Verso sovittelujärjestelmä, ja olen itsekin koulutuksessa mukana! Ihme juttu tosin on ettei Verso ole ollut käytössä enää vuoteen, koska kiusaamisia ei ole ollut enää pitkään aikaan.

Meillä on joka torstai erityisopettaja antamassa tukiopetusta, ja kaksi opettajaa sekä kaksi koulunkäyntiohjaajaa. Pihalla on vaikka mitä! On kiipeilytelineitä, keinuja, urheilukenttä takapihalla ja ministadion sivupihalla. Kavereita saa hyvin jokaiselle, eikä ketään jätetä yksin minkään tuntemuksen kanssa.

Meillä on ATK, E-2 ja 3-6 luokat, joissa opiskellaan melko pienissä ryhmissä. Kaikkia autetaan opiskelussa.

Kai

Meidän koulussa leikitään kaikenlaista. Täällä on hauskaa ja täältä saa tosi paljon kavereita. Täällä on parhaat opettajat ja ohjaajat, ei edes suutu. Tässä koulussa on hyvää ruokaa. Täällä on aika vähän oppilaita ja välituntisin voit pitää kavereitten kanssa hauskaa.

Tervetuloa meidän koululle :) *Lasse*

Täällä meidän koulussa on tositosi hyvää ruokaa, koska täällä on oma keittäjä Vappu. Välitunnilla yleensä pelataan yhdessä pihapelejä. Täällä on hyvää opetusta, koska täällä on maailman parhaat ohjaajat ja opettajat. Täällä on helppo saada kavereita. Ei ole liian isot luokat niin opiskelu sujuu hyvin.

Frans

Täällä koulussa ei niin paljon välitetä vaatteista mitä sinulla on päällä. Kavereita saa helposti ja on kivoja opettajia. Ruoka on hyvää. Rikantila koulu on pieni koulu verrattuna moneen muihin kouluihin. Luokan koko on pieni, oppilaitakin vähän päälle kaksikymmentä.

Mauri

1930-luvun lopun koululaisen ainekirjoituksia

Seuraavassa on kansakoulun kolmasluokkalaisen Lutan kylässä asuneen *Sisko Järvenpään* (myöh. *Jaakkola*) ainekirjoituksia. Käsiala on kaunista ja ajatuksetkin hyvin järkeviä, mukana on pohdintaa ja kerrontaa arkisista asioista. Ensimmäisenä on oikein mainio elämänohje:

Paha vika

Meissä ihmisissä on paljon pahaa. Sen tähden on tutkittava ensin omat virheet ja sitten vasta toverin. Meidän pitäisi jokaisen pitää itsestämme huolta, ettemme sanoisi toiselle mitään pahaa. Jokin paha sana saattaa toiselle surua. Se koskee toisen sydämeen niin kuin neulalla hänen sydämeensä pistettäisiin. Jeesuskin sanoi kansalle, että murha on sama kuin nimitteleminen. Nimittelemisestä voidaan ruveta lyömäänkin.

Seuraavassa tarinassa ollaan talvisella retkellä, silloin kun oli vielä ”vanhanaikaisia” talvia, josta vaihteeksi on saatu nauttia myös tänä talvena.

Retkellä

Me olimme viime torstaina retkellä. Alakoululaiset olivat kanssamme. me käytiin Saarella. Koululta lähdettiin Köykälle päin. Kaikilla ei kuitenkaan ollut suksia vaan toiset olivat kävellen. Me, joilla oli sukset, mentiin edellä. Mutta kun löydettiin hauska mäki, alettiin laskea mäkeä ja odottaa toisia. Köykän sillalta lähdettiin Saarelle päin. Nyt mentiin pitkä matka tietä myöten. Kun taas löydettiin hauskannäköinen mäki, niin mentiin taas mäen päälle ja alettiin laskea. Metsäpolkua hiihtäessä näimme opettajat ja ne jotka olivat kävellen. Sitten lähdettiin jo paluumatkalle. Tulimme Saaren koululaisten uutta polkua. Kun päästiin koululle, oli jokaisella hyvin lämmin ja kello oli jo 11. Aamulla läksimme jo 9. Näin kului hauska retki.

Kolmantena pieni kertomus siitä, miksi on hyödyllistä lainata ja lukea kirjoja. Tämä pätee aina.

Miksi lainaan kirjoja

Pitäjässämme on monta lainastoa. Koulussakin on lainasto. Siellä on paljon hyviä kirjoja. Toisissa on hauskoja kertomuksia ja kuvia. Koulussa lainataan tavallisesti lauantaina. Minä lainaan mielelläni kirjoja, ainakin siksi, että oppisin paremmin lukemaan. Toisissa kirjoissa on opettavaisia kertomuksia. Joskus niistä saa lisätietoja koulun läksyihin, esim. historiaan ja maantietoon. Satukirjatkin ovat usein opettavaisia. Kaikki kirjat eivät ole yhtä hauskoja. Lainakirjoja luven enimmäkseen sunnuntaina. Kun saan hauskan kirjan, niin en sitä jätä, kuin olen sen lukenut. Kaikkia huonoja kirjoja en viitsi kokonaan lukea. Kirjojen lainaamisen jälkeen järjestetään kirjat numerojärjestykseen.

Lopuksi vielä näyte käsialasta. Aihekin sattuu olemaan nykyiseen aikaan sopiva.

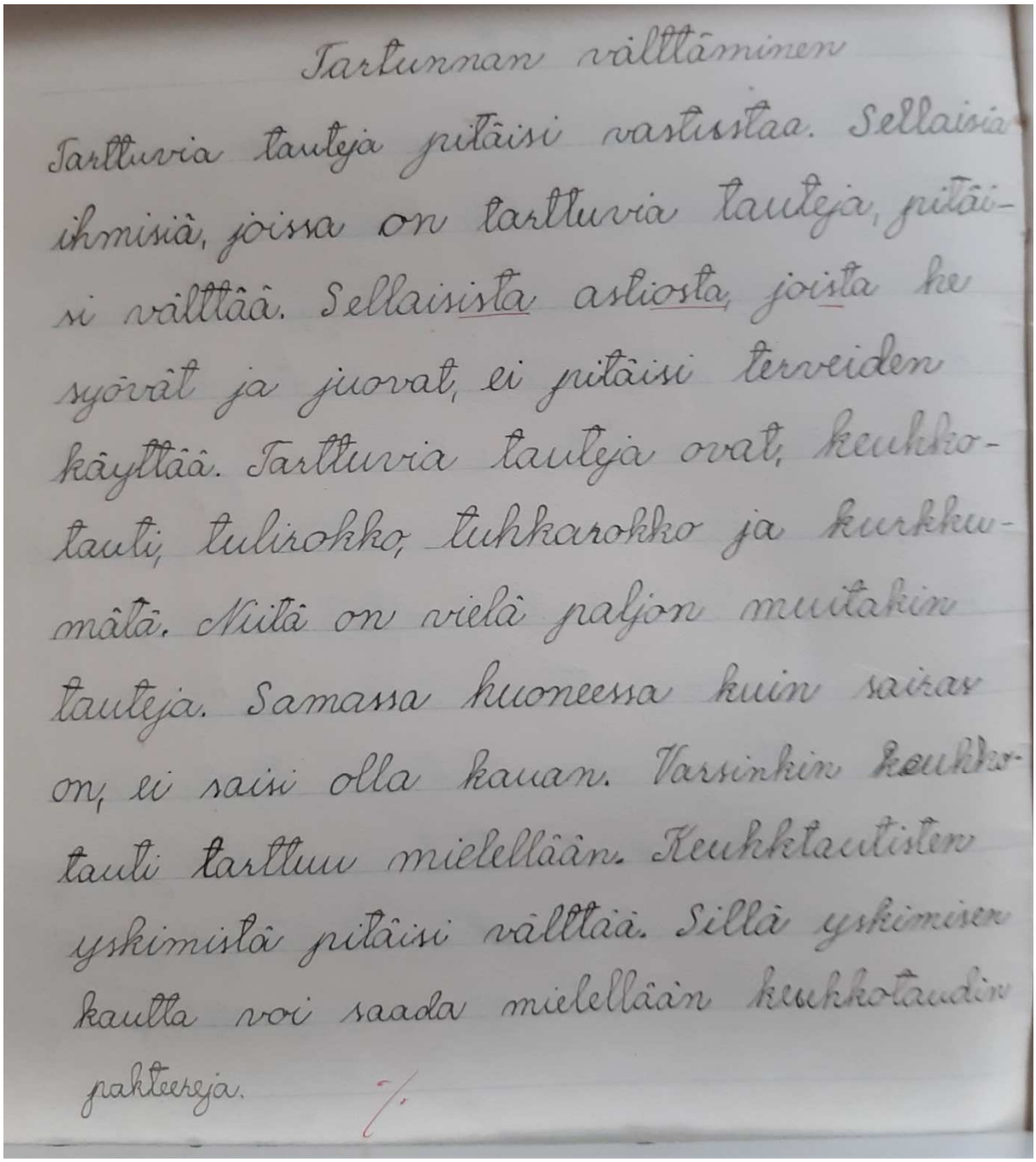

Tartunnan välttäminen

Tarttuvia tauteja pitäisi vastustaa. Sellaisia ihmisiä, joissa on tarttuvia tauteja, pitäisi välttää. Sellaisista asioista, joista he syövät ja juovat, ei pitäisi terveiden käyttää. Tarttuvia tauteja ovat, keuhkotauti, tulirokko, tuhkarokko ja kurkkumätä. Niitä on vielä paljon muitakin tauteja. Samassa huoneessa kuin sairas on, ei saisi olla kauan. Varsinkin keuhkotauti tarttuu mielellään. Keuhkotautisten yskimistä pitäisi välttää. Sillä yskimisen kautta voi saada mielellään keuhkotaudin pakteereja.

– *Leena Falttu* –

Rosa Mundi – ”Maailman ruusu”

Tällä hyvin vanhalla ruusulla on ollut monta nimeä, ja jotkut ovat olleet tunnistavinaan sen jopa jo Pompeijin raunioiden seinämaalauksista.

Kirjava väri on tulosta apteekkarinruusun silmumutaatiosta. Se syntyy siten, että pensaan yhden silmun perintötekijöissä tapahtuu sellaisia muutoksia, että silmusta kasvava haara kukkiikin emopensaasta eroavin kukin. Erilaista haaraa voidaan lisätä juurruttamalla siitä leikattuja pistokkaita, jolloin on saatu aikaan uusi lajike. Näin kertoo Suomalainen ruusukirja.

Tämä karkkia muistuttavan ruusun biologiasta. Sitä kiinnostavampi on kaihoisa rakkaustarina ‘Rosa Mundi’ – nimen taustalla.

Rosamund Clifford syntyi ennen vuotta 1150, ehkä 1145, tai jonain vuonna tällä välillä, Englannin Herefordshiressa, Kuuluisaksi hänet on tehnyt rakkaussuhde Henrik II:seen, jonka vaimosta Akvitanian Alienorasta kirjoitin edelliseen Kaapon Kaikuun.

Rosamundin on sanottu olleen Henrikin suuri rakkaus.

Henrik ja Rosamund tapasivat todennäköisesti vuonna 1163 Cliffordin linnassa, kun kuningas kävi sotaretkeä walesilaista hallitsija Rhys ap Gruffuddia vastaan. Suhde

alkoi kolme vuotta myöhemmin, ja se pidettiin visusti salassa. Miten salaaminen on mukamas täysin onnistunut? Tähän en ole löytänyt vastausta. Rosamund asui joidenkin lähteiden mukaan Woodstockin linnassa lähellä Oxfordia, toisten mielestä mökissä linnan liepeillä ja on myös epäilty, että hän olisi matkustanut mukana Henrikin retkillä.

Saivatko he lapsen? Ehdottomasti ei, ehkä tai aivan varmasti. Tästä jokainen voi valita mieluisimman vastauksen itselleen.

Vuonna 1174 Alienor osallistui poikiensa kanssa kapinaan kuningasta vastaan. Kapina epäonnistui, ja sen seurauksena Henrik vangitsi vaimonsa. Tämän jälkeen Henrik teki suhteensa Rosamundiin julkisen.

Kaksi vuotta myöhemmin Rosamund sairastui vakavasti ja kuoli samana vuonna. Jossain lähteissä kerrotaan totena, että Alienor olisi pakottanut Rosamundin valitsemaan tikarin tai myrkyn välillä, ja Rosamund olisi valinnut myrkyn. Tämän täytyy olla pelkkää legendaa ja lisäystä todellisten tapahtumien päälle. Miten Alienor olisi voinut itse toimia myrkyttyjänä, koska hän eli vangin elämää?

Rosamund haudattiin Gogstown luostariin. Kerrotaan, että Henrik toi Rosamundin lempiruusun oksan joka vuosi, kuolinpäivänä, hänen haudalleen.

Meillä kasvavat molemmat ruusut: sekä vihitty vaimo että rakastajatar. Istutin arvon ladyt terassin eri puolille, ettei vaan tulisi pahaa mieltä, kinaa tai eripuraa. Kun kerroin tästä omasta mielestäni oivallisesta ratkaisusta miehelleni, vielä sopivalla ”ruusuinnolla”, hän katsoi minua pitkään ja suositteli, että en noista ruusujutuista kertoilisi julkisesti tyyliin ”Esson baarissa.”

Kuva: Simolan rosario

– *Marja Hiltunen* –

Hurahdus sukututkimukseen

Nykyään on trendikästä tutkia omaa sukua, jopa niin perusteellisesti, että teetetään DNA-testejä sukujuurten selville saamiseksi. Minusta tuntuu, että sellaiset testit ovat vain isojen firmojen, kuten MyHeritagen, rahastusta. Niin pitkälle en siis aio mennä, mutta todella paljon aikaa olen kuluneen syksyn ja talven aikana käyttänyt kirkonkirjojen, Hiskin ja talonhaltijaluetteloiden ym. tutkimiseen, kun se kärpänen minua puraisi. Ennestään minulla oli tiedossa äidin puolelta hänen vanhempiensa suvut, eli äidinäitini suku on *Grönlund*eja Lapista (samaa sukua oli myös mm. rovasti *Suojamaa*) ja äidin isä taas on Mullilan *Taanoja*, joilla on paljon muitakin jälkeläisiä Eurajoella. Heistä olen tuttavilta saanut joitakin tietoja jo aikoja sitten, ja Grönlundin suvusta on oma sukukirja. Heidän kantaisänään pidetään räätäli Samuel Grönlundia, joka syntyi Eurajoella ja muutti Tl Lappiin avioiduttuaan. Hän menehtyi hukkumalla Lapin Kourlampeen ja samalla hukkui perheen kaksi tytärtä.

Varsinainen kiinnostus sukujuuriini heräsi, kun sain sähköpostia minulle ennestään tuntemattomalta henkilöltä, joka on tehnyt paljon suku-ja muutakin historiantutkimusta. Olemme myös keskenämme sukua montakin eri kautta, kuten hän kertoi, ja polveudumme yhdessä sukuhaarassa Lavilan suvusta. Lavilan talo oli aikoinaan Eurajoen ensimmäisiä ratsutiloja ja pitäjän vauraimpia taloja, ennen kuin Åke Tott sai läänityksensä Eurajoelta vuosina 1629-1630. Yksi lavilalaisten erikoisuus oli siinä, että 1500-luvulla eläneen Lavilan Henrikin leski *Dorde* (Dortte, Dorotea) *Olafintytär* toimi myös nimismiehenä miehensä kuoleman jälkeen. Asia käy ilmi erilaisista kuiteista ja asiakirjoista. Dordesta löytyy merkintöjä vuosilta 1550-1580, ja niistä selviää, että Lavilassa poikkesi paljon väkeä kortteerissa, esimerkiksi Tukholman-laivaa odottelevia. Myös *kuningas Kustaa Adolf II* vietti kolme päivää Lavilassa vuonna 1616, jolloin Suomessa pidettiin tutkintakäräjiä ja kuningas teki kiertomatkan Turusta Satakuntaan. Lavilan isäntänä oli tuolloin *Jöran Hansinpoika* (Yrjö Hannunpoika), joka oli Dorden pojan, Henrik Urbanuksenpojan lesken uusi aviomies.

Sen lisäksi, että olen Dorden jälkeläisiä 15. polvessa, harvinainen sukunimeni on mitä ilmeisimmin perua hänen keskimmäisen poikansa *Mårten*in jälkeläiseltä, *Fallenti*nilta (Valentin), joka asutti Mullilassa autiotilan noin vuonna 1620. Tästä mainitsee myös *Ulla Heino* Eurajoen historia-teoksessaan, ja nyt sain asialle lisää vahvistusta, eli ilmeisesti myöhemmin Falttuna tunnettu talo sai nimensä Fallentinilta. Fallentin itse ei ollut suoraan alenevassa polvessa minulle sukua, mutta yksi hänen setänsä Mårten Henrikinpoika Lavilan jälkeläisistä nai *Juho Juhonpoika* Yli-Taanon, joka oli isoisäni isoisän isoisä. Frans-pappani isoisä oli ensimmäinen Taanolta Kylä-Faltulle tullut vuokraaja (maat olivat siihen aikaan, eli 1868 tietysti Björkenheimin) ja hän vaihtoi *Yli-Taano*-nimensä *Faltu*ksi, näin olen ymmärtänyt.

Fallentin oli naimisissa Dorde (Dortte) Tuomaantytär Kaupin kanssa, mutta avioliitto jäi lapsettomaksi. Hän oli tehnyt vaimonsa kanssa keskinäisen testamentin ja ottanut

syytinkimieheksi Dorden sisaren miehen, Heikki Rekonpojan (Henric Grelssonin.) Heidän kuolemansa jälkeen (1640-luvulla) Heikki ja Margareta- vaimo (os Kauppi Irjanteelta) saivat talon haltuunsa ja se myös pysyi heillä, vaikka Valentinin sisaret yrittivät käräjöimällä saada perinnön itselleen. Sen jälkeen taloa pitivät Heikin ja Margaretan jälkeläiset ja 1700-luvulla tila jaettiin *Kylä-Faltu*ksi ja *Mäki-Faltu*ksi.

Isäni isänpuoleisesta suvusta en tiennyt tämänkään vertaa; en edes isovanhempieni vanhempien nimiä, tiesin vain, että he ovat Kiukaisista kotoisin. Onneksi minulla on hyvä ystävä, joka neuvoi, mistä tutkimus kannattaa aloittaa. Sukututkimus on nykyisin aika vaivatonta sikäli, että sitä voi tehdä kotoa käsin, koska kirkonkirjoja on vapaaehtoisvoimin valokuvattu ja laitettu nettiin. Esimerkiksi Suomen suku-historialliseen yhdistykseen (SSHY) liittymällä voi tutkia kaikkien Suomen pitäjien kirkonkirjoja, ja lisäksi sieltä löytyy myös tuomiokirjoja, sotilasasiakirjoja ym. 1600-luvulta 1910-luvulle asti. Aluksi on oltava tiedossa tutkittavan henkilön syntymäaika ja –paikka, ja jos henkilö ei ole syntynyt Eurajoella, voi haun aloittaa ko. paikkakunnan syntyneet-osastosta. Sieltä löytyvät tietysti vanhempien nimet ja talo tai torppa, jossa he ovat olleet joko isäntinä, vuokraajina tai esim. piikana ja renkinä. Seuraavaksi pitää tutkia kyseisen asumuksen rippikirjaa samalta ajalta, jolloin löytyy lisätietoa, kuten sisarusten nimiä, vanhempien vihkipäivä tai muuttotietoja. Paikkakunnan vihityistä voi vielä etsiä vihkipäivää, jos sitä ei mainita rippikirjassa, suunnilleen 1-2 vuotta ennen ensimmäisen lapsen syntymää. Tuntui olevan hyvin tärkeää, ettei lapsi syntyisi ennen avioliiton solmimista, mutta usein avioon on menty muutamia kuukausia tai jopa päivää-kahta ennen lapsen syntymää tai hieman jälkeen. Yllättävän paljon kuitenkin löytyy aviottomiakin lapsia. Välillä on kirkonkirjan sivuun kirjoitettu kiukkuisen näköisellä käsialalla: Äpärä! Tein myös huomion, että yleensä häät olivat ennen vanhaan syksyisin, varsinkin marraskuussa; johtunee siitä, että silloin oli syystöiden jälkeen parhaiten aikaa ja sadonkorjuun ja syysteurastuksien jälkeen enemmän tarjottavaa vieraille, kuin kevätpuolella, jolloin ruuanpuutteessa usein kaavittiin pölytkin jauholaareista.

Kun löytää etsityn sukulaisen, voi hänen vaiheitaan seurata rippikirjoista taaksepäin niin pitkälle kuin niitä löytyy, ja sitten lähteä seuraamaan hänen vanhempiensa ja sisarustensa jälkiä, rippikirjojen lisäksi vihityt-, muuttaneet-, tai kuolleet-luetteloista. Helppoa se ei aina ole, koska välillä tietoja ei ole merkitty tai kokonaisia kirkonkirjoja puuttuu. Niitä on tuhoutunut esimerkiksi tulipaloissa, tai tuhottu tarkoituksella, esimerkiksi isonvihan aikana. Huonosti meinasi käydä Eurajoellakin, kun punakaartilaiset polttivat pappilan 11.4.1918, mutta suurin osa kirkonkirjoista saatiin pelastettua, kun naapurit ja pappilan työntekijät kantoivat niitä turvaan.

1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun tekstit ovat aika helppoja tulkittavia, ja suht selkeää käsialaa, mutta mitä kauemmaksi mennään, sitä vaikeaselkoisemmiksi sivut tulevat. Vanhemmat tekstit ja termit ovat ruotsiksi, kuten bonden (isäntä), hustru (vaimo), vigde (vihitty), obiid (kuollut) jne, mutta ne on helppo oppia, vaikkei ennestään tietäisikään. Kuukaudet saattavat olla latinaksi, esim. Martinus (maaliskuu.) Netistä löytyy apua niin näiden merkintöjen kuin niiden lyhennystenkin sekä vanhojen

kirjaimien tulkitsemiseen ja tietoa esim. kuolinsyistä ja sairauksista. Esimerkkeinä vaikkapa *tvinsot*, eli *”hivutustauti”*, (usein keuhkotauti), tai vanhuksilla *ålderdoms svaghet*, (vanhuudenheikkous) tai *oangifven sjuka* tai s*jukdom* (tuntematon sairaus.) Välillä kuolinsyyt ovat kovin tragikoomisia; esim. eräällä sivulla löytyi sellaisia kuolinsyitä kuin *halpaus, ajotauti, sulkua* ja ”*Putosi laattialle naveton vintiltä ja kuoli paikalla*” tai ”*Uupui kylmänä myrskyönä Harolan metsään*.” *Sulkua* mietin aikani, mutta ystäväni avustuksella google tarjosi vastauksen. Vainajalla oli ollut sulkutauti eli vakava hengenahdistus, tai tavallisimmin keuhkotauti tai -kuume. Se on kautta aikojen ollut hyvin tavallinen kuolinsyy.

Hankaluutta aiheuttavat lisäksi käsialojen epäselvyys ja se, että kaikkein vanhimmissa rippikirjoissa ei useinkaan ole henkilöiden syntymäaikoja. Siksi henkilöitä on välillä vaikea erottaa toisistaan, koska etunimistö on suppea ja vain harvoilla on sukunimi. Joka talossa tuntui olevan Anna, Maria, tai Vilhelmina-nimiset tyttäret tai Isaac, Matts, tai Johan (myöhemmin Isak, Matti ja Juho) – nimiset pojat. Vasta 1800-1900-lukujen taitteessa nimivalikoimaan alkaa tulla vaihtelua, kuten Taimi, Varma, Nestor tai Kasper ja sukunimet yleistyivät jo aikaisemmin. Tosin nekin vaihtuivat välillä joko asuinpaikan vaihtuessa tai 1906, kun sukunimiä suomennettiin paljon. Myös ruotusotilaiden nimet vaihtuivat uuden palveluspaikan myötä. Virkistävä poikkeus nimissä oli alussa mainitsemani Samuel Grönlundin äidin isä, jonka etunimi oli nykyisin naisen nimenä tunnettu Elisa (joissakin merkinnöissä Eliseus.) Hän syntyi Luvian Mikolan Evastilla, mutta tuli myöhemmin Eurajoelle ruotusotilaaksi, nimen vaihtuessa ensin Strömiksi ja sitten Beckmaniksi. Myös kylien nimet ovat muuttuneet paljon vuosisatojen saatossa, esim. Eurajoella Vahusmaa tai Wahuisbij (Mullila), Madila (Maade), Qviflax (Kuivalahti), tai Kaarda (Karra). Talon nimistä on paljon viitteitä nykyisissä teiden nimissä, esimerkiksi Manga (Mankantie), Rijko (Riikontie), Cräula (Kreulantie), Ungi (Unkintie) jne.

Sukututkimus avartaa myös mieltä ja saa miettimään, millaisia ”sekoituksia” me kukin olemme, jos ajatellaan, että meissä on mikroskooppisen pieni määrä kunkin esivanhemman verta ja geenejä. On myös sanonta, että kaikki me olemme sukua, varsinkin täällä Suomessa, koska väestö on ollut niin pieni alun perin. Totta sekin oikeastaan, ja tällä alueella, kuten monilla muillakin Suomen kolkilla, piirit ovat olleet pienet ja yleensä avioliittoja on solmittu naapurikyläläisten tai –pitäjäläisten kanssa. Myös serkkuavioliittoja on ollut, vaikka se ei välttämättä ole ollut hyvä asia pahojen perinnöllisten sairauksien vuoksi. Karjalaisten asuttaminen Länsi-Suomeen on mielestäni ollut hyödyllistä sikäli, että he ovat tuoneet vähän sekoitusta sukuperimään ja nykyään tietysti ihmisten elinpiiri on laajentunut niin, että lapsen toinen vanhempi voi olla maapallon toiselta puolelta kotoisin.

Lopuksi vielä leikillinen varoituksen sana, että niin antoisaa ja kiinnostavaa kuin suvun tutkiminen onkin, vanhalla kliseellä sanottuna, että jos sille antaa pikkusormen, se vie helposti koko käden, varsinkin jos haluaa olla perusteellinen ja merkitä ylös tulokset ja lähdetiedot, tai tehdä sukupuita. Sukujutut-niminen ohjelma, jonka hankin, on kätevä

tapa laittaa tiedot ylös ja ohjelman avulla voi painattaa vaikka sukukirjan. Suosittelen harrastusta kumminkin lämpimästi, jos omat juuret kiinnostavat.

Lähteinä: *Koskinen, Ulla & Nissilä, Virpi*: Eurajoen Lavilan suurtilan emäntä, nimismies Dorde Olofintytär (Genos 89, 1/2018) *Mauno Jokipii*n artikkeli Lavilan suku, kirjassa Satakuntaa ja satakuntalaisia osa II, 1951, SAY (Suomen asutusluettelo), Iso-Iivarin talonhaltijaluettelot, wikipedia.

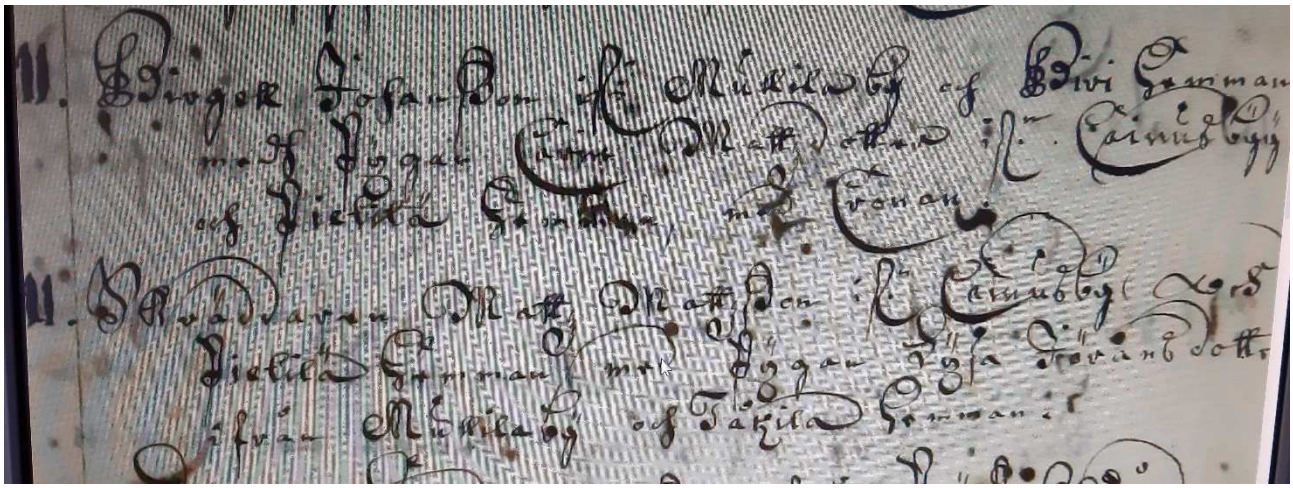

Kuvassa on näyte Eurajoen vuoden 1708 vihityt-kirkonkirjasta. Siinä on 11.10.1708 vihitty kaksi paria: *Birger Johansson ifrån Mullila by och Biri hemman med pigan Caisa Mattsdotter ifrån Cainus byy och Pietilä hemman, med cronan* = Birger Johaninpoika (Pirkka Juhonpoika) Mullilasta, Birin (Pirin) talosta (vihitty) Kainun Pietilän talon piian, neitsyt Kaisa Matintyttären kanssa.

Alinna: *Skräddaren Matts Mattsson ifrån Cainus by och Pietilä hemman med pigan Lisa Jöransdotter ifrån Mullila by och Tokila hemman* = räätäli Matti Matinpoika Kainun Pietilästä (vihitty) Mullilan Tokilan piian, Liisa Yrjöntyttären kanssa (vapaita suomennoksia) Se ei ole selvillä, olivatko Kainun Pietilän talon nuoret, Kaisa Matintytär ja räätäli Matti Matinpoika sisaruksia.

– *Leena Falttu* –

Digitaalinen ja käteinen raha

Tämä juttu käsittelee rahaliikenteen digitalisoitumista, ja siitä aiheutuvia ongelmia. Jo lähes neljä vuotta sitten törmäsin pikku ongelmaan, kun yritin ostaa valmistuneelle ylioppilaalle onnittelukorttia, johon minulla oli tarkoitus laittaa mukaan 50 euron seteli. Pankista sai ennen sileän uuden rahan, jonka saattoi sujauttaa kortin taskuun. Menin Rauman Nordean konttoriin ja esitin asiani. Vastaus oli tyrmäävä: ”Ei meillä ole käteistä rahaa täällä, eikä niitä korttejakaan!” Tilanne oli suorastaan huvittava: Pohjoismaiden suurimmalla pankkikonsernilla ei ole rahaa, ei edes 50 €:n vertaa! No, ainakaan perinteinen pankkiryöstö ei enää ole mahdollinen, hah!

Olen vakiopankkini lisäksi avannut tilin S-pankkiin, lähinnä kai mahdollistaakseni S-bonuksille tilin. Sittemmin olen siirtänyt kyseiselle tilille hiukan muitakin varoja. Yritin pari viikkoa sitten maksaa tililtä pienehkön laskun. Käytin tunnuslukulistaa, kun en ollut halunnut kaikkien pankkiyhteyksien olevan kännykän sovellusten takana. On nimittäin hyvinkin mahdollista, että hukkaan matkapuhelimeni jonnekin. Pankkiyhteyden luomisessa kaikki sujui normaalisti, kunnes aivan viime vaiheessa sovellus ilmoitti, ettei minulla ole oikeutta käyttää avattua sivua. Yritin tietenkin uudelleen kolme neljä kertaa, mutta tulos oli sama.

Seuraavana aamuna soitin S-pankkiin. Puheluuni vastasi automaatti, joka monotonisella äänellä luetteli: ”Jos haluat xxx, paina 1, jos haluat zzz, paina 2 jne.” Painelin numeroita, kunnes lopulta automaatti sanoi: ”Kaikki asiakaspalvelijamme ovat varattuja. Soittakaa myöhemmin uudelleen!” Odotin ehkä 10 minuuttia, ennen kuin soitin uudelleen. Kun lopputulos oli sama, suustani tuli joukko sanoja, joita en viitsi tähän laittaa. Koetin tunnin päästä uudelleen. Seurusteltuani taas hetken vastausautomaatin kanssa reipasääninen ja ystävällinen pankkivirkailija vastasi. Kerroin hänelle ongelmani. Hän antoi joitakin neuvoja. Olin tosin jo kokeillut niitä kaikkia: vaihtanut selainta, muuttanut selaimen asetuksia jne. Lopuksi pankkineuvoja sanoi, että minun pitäisi käynnistää tietokone uudestaan ja kokeilla sitten. Kiitin ja lopetin puhelun. Tein kunnon ns. IVO-resetin koneelleni: Ensin Shutdown ja sitten virta poikki. Sitten käynnistin koneen ja pankkiohjelman uudelleen. Kaikki meni kuten ennenkin: Homma jäi jumiin viime hetkellä. Eipä siinä sitten auttanut muu kuin ottaa kännykkäsovellus käyttöön, jotta saatoin tunnistautua ja päästä maksamaan laskua. Epäilys jäi, että tietokoneessani on jokin virus, jonka pankkisovellus äkkäsi. Mene ja tiedä.

On esitetty, että käteisestä rahasta voitaisiin kokonaan luopua. Silloin kaikki rahaliikenne tapahtuisi maksukorttien ja tietokoneiden avulla. Vaikka edellä kuvatut ongelmani olivat kovin vähäisiä, suuremmatkin ongelmat ovat mahdollisia, sekä periaatteelliselta että käytännölliseltä kannalta. Tilillä olevan rahan ja käteisen ero on selvä. Pankkitilin saldo kertoo, paljonko pankki on asiakkaalle velkaa. Käteisen määrä taas ilmaisee summan, jonka valtio on asiakkaalle velkaa. Pankkiautomaatti muuttaa

pankin velan valtion velaksi. Jos käteinen raha lopetetaan, tämä mahdollisuus loppuu. Jos käteinen katoaa, rahan arvon takaavat pankit, jotka ainakin periaatteessa voivat tehdä konkurssin.

Mahdolliset käytännön ongelmat tuntuvat pahemmalta. Entäpä, jos koko pankkijärjestelmään tulee paha vika? Kauppa isossa ja pienessä mittakaavassa pysähtyy kuin seinään. On helppo kuvitella mitä moninaisempia ongelmia. Mitäpä lähikaupan kassa voi tehdä, kun mikään maksukortti ei kelpaa, eikä käteistä enää ole olemassakaan? Verkossakaan ei voi ostaa mitään, kun mikään maksutapa ei toimi. Tietysti pankkien järjestelmät ja tietoliikenne on suojattu ja varmistettu parhaalla mahdollisella tavalla, mutta vanha sanonta on: Jos jokin voi mennä vikaan, se menee. Ainakin joskus… Mielestäni käteisestä luopuminen on huono ajatus. Se toimii varajärjestelmän varana.

– *Tauno Perkiö* –

Ristikon ratkaisu

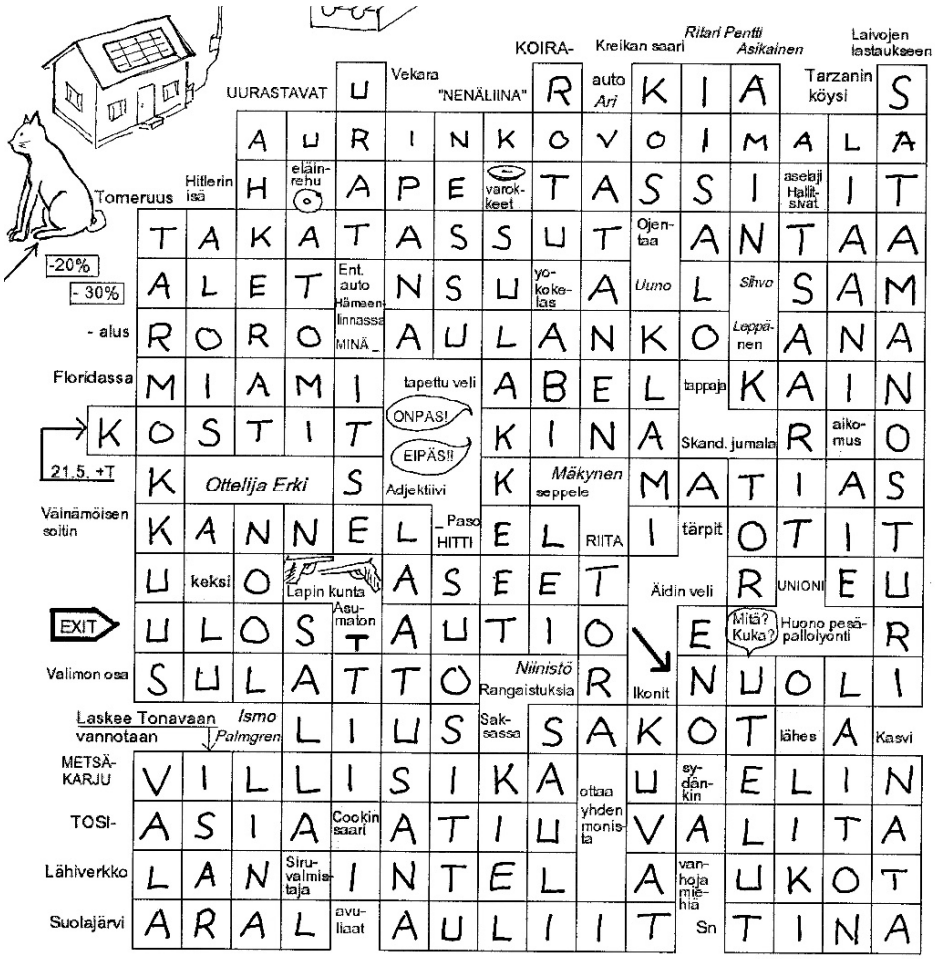

Ristikko

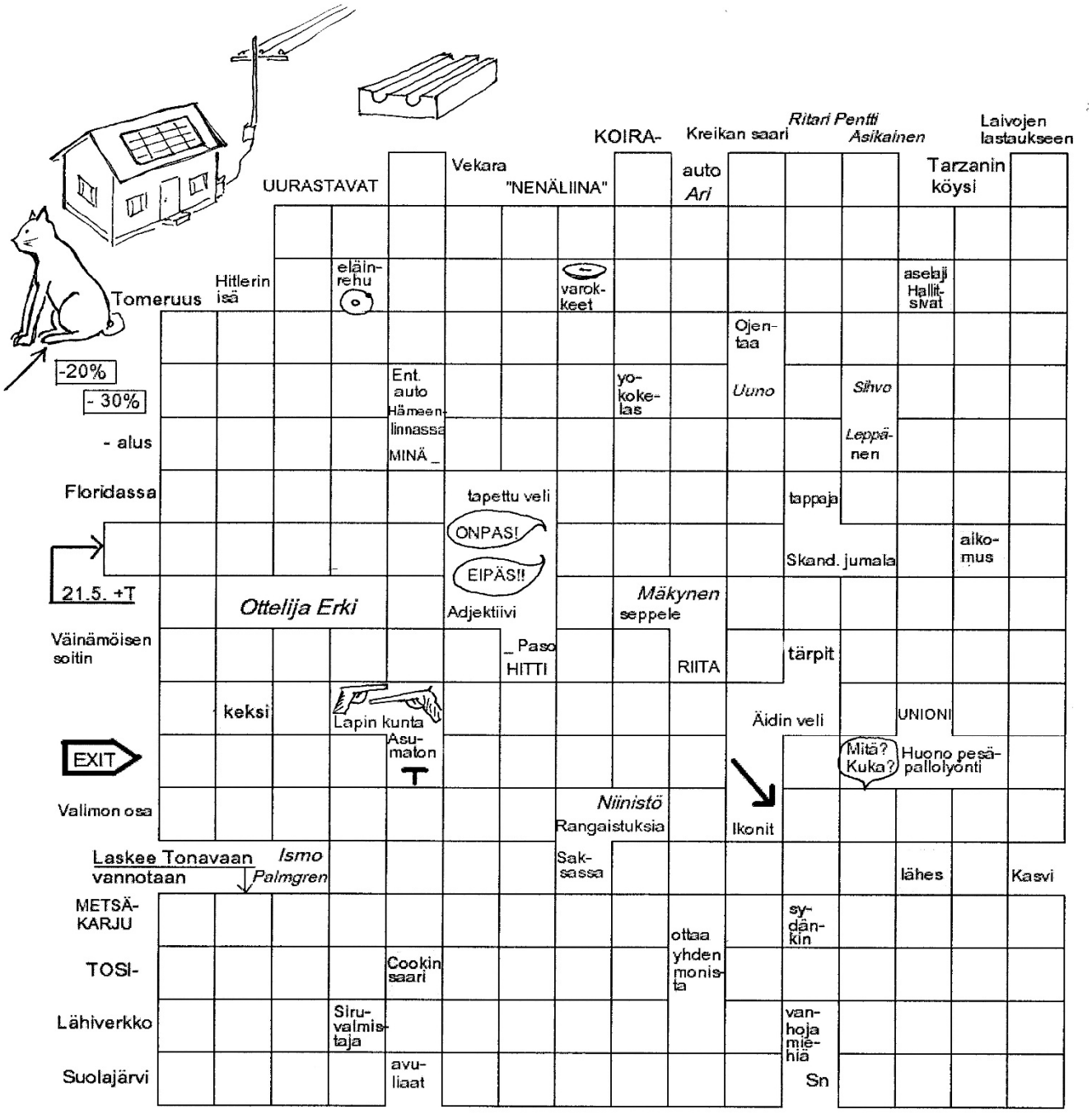

Laatinut: *T. Perkiö*

Ratkaisu on sivulla 15 .